

A phenomenon of artistic knowledge in the context of modern musical and pedagogical education

Shpitsa Roksolana

Postgraduate student,

Dragomanov National Pedagogical University (Kyiv, Ukraine)

The purpose of the article is to give the readers some author's stand on a modern musical-pedagogical research sources category "art knowledge"; some interpretations of the category of "knowledge" are given. The aim of the article is to describe the concepts "knowledge", "musical knowledge", "integrated arts knowledge" in modern musical teaching scientific sources.

Definitions of the term "knowledge" are understood as cultural, cognitive, thesaurus, meaningful, integrative-personal, and pedagogical system. On the other hand, «art knowledge» of the pupils' 7-th-8-th forms in secondary school is shown as a part of their competence, and their world view.

Key words: artistic knowledge, lesson of music, education.

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день, суспільство ХХІ століття зацікавлене в тому, щоб зберегти і передати майбутнім поколінням ті знання, які б, у свою чергу, стали основою для формування духовних цінностей, музичного досвіду, толерантності та культури школярів. Безперечно, знання закладають основи формування та розвитку школярів, майбутнього нашої нації. Тому система освіти загалом та загальноосвітня школа зокрема мають ефективно вирішувати складні завдання як навчати, чому навчати, і які знання в результаті отримають школярі. Діти повинні розвиватися через пізнання мистецької спадщини, навчатися і виховуватися на найкращих взірцях, так, щоб бути здатними розуміти та примножувати її.

Вище зазначені завдання знайшли своє відображення в державних документах: Національній Доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті, Концепції загальної середньої освіти, Концепції художньо-естетичного виховання учнів у навчально-виховних закладах України. В даних документах зазначається, що система навчання в загальноосвітній середній школі покликана забезпечити учнів комплексним вихованням та наданням відповідних знань, що розширюють світогляд, збагачують інтелект і впливають на художньо-естетичне та музичне виховання учнів при ефективному опануванні предметів.

Існує багато полівідтінкових трактувань категорії «знання». Проблематика формування знань у процесі навчання частково розкрита в працях Ю.К.Бабанського, В.В.Давидова, В.В.Краєвського, І.Я.Лернера, М.Н.Скаткіна та цілої плеяди інших науковців. Ці дослідження пов'язані з викладанням основ наук у загальноосвітній школі. Разом з тим, велика кількість висновків мають методичне значення і можуть бути використані також і у музичній педагогіці. Музично-мовні та музичні знання учнів вивчали Н.Царьова [9], І.Бичков [1] та О.Чайковська [12]. Мистецьким знанням студентів вищої школи присвятили свої наукові напрацювання О.Соколова [8] та В.Давидкіна [2].

У мистецькій освіті на сьогоднішній день склалася теоретична та методична база, що існує в рамках традиційного підходу до викладання мистецтва на засадах загальної дидактики, й котра, на нашу думку, має бути переглянута. За останні роки в системі шкільної освіти поступово відбувається інтеграція мистецтв на уроках музики. Створюються нові програми та методичне забезпечення курсу «Музичне мистецтво» та «Мистецтво». Вони вимагають нового підходу до формування мистецьких знань. Наразі науковцем Л.Масол та цілою плеядою дослідників частково розроблені і продовжують розробляються нові програми з музики та їхнє методичне забезпечення як для початкової школи, так і для учнів 5, 6 та 7-х класів. Однак для 8 кл. таких напрацювань бракує.

Як бачимо, поняття «музичні знання» у музично-педагогічних джерелах досліджується широко. Незважаючи на безліч теоретичних і практичних робіт, присвячених організації процесу формування, музичних знань, умінь і навичок, формування їх саме як художніх відбувається через дотичні категорії.

Мета статті – проаналізувати поняття «знання», «музичні знання», «інтегровані мистецькі знання» у сучасних музично-педагогічних наукових джерелах, проаналізувати передові підходи до вивчення категорії «знання» в сфері музично-педагогічної освіти та на основі даного аналізу представити авторське розуміння категорії «мистецькі знання» школярів.

Виклад основного матеріала. Починаючи з кінця ХХ століття відбувається бурхливий розвиток наукових досліджень у музично-педагогічній галузі. У сфері професійного музичного виконавства музичні знання досліджували Л.Баренбойм, Н.Дяченко, І.Котляревський, Ю.Полянський.

Обґрунтуванню музичних знань та дотичних понять, що сприяють формуванню узагальненого уявлення учнів про музичне мистецтво присвятили свої наукові пошуки Д.Кабалевський, Г.Падалка, Г.Ципіна. Питання теорії та методики музичного виховання школярів розглядали О.Апраксіна, П.Халабузарь, В.Попов та О.Ростовський. В історично-педагогічному контексті виділяємо напрацювання О.Михайличенко, а у педагогіці мистецтва – О.Рудницької.

У цьому напрямку потужно працюють і зарубіжні науковці, вивчаючи і визначаючи пріоритети музичної освіти у 21 столітті [13; 114; 15], когнітивну сторону мистецтва широко досліджували представники італійської наукової школи [14].

Передовий український педагог Г.Падалка вивчає поняття знання у контексті мистецької педагогіки. Авторка визначає зміст мистецької освіти як системне поєднання знань художніх творів (фактичного матеріалу), теорії мистецтва, досвіду сприймання мистецтва, критичного ставлення до мистецтва та інтерпретаційних підходів до надбань мистецької спадщини.

Серед сучасних науковців, що вивчали знання молодших школярів на уроках музики виділяємо праці Н.Царьової та О.Чайковської. Так, Н.Царьова свої дослідження присвятила музично-мовним знання молодших школярів, у яких музика і слово є рівноправними і взаємодоповнюють один одного. У свою чергу, поняття «музичних знань» молодших школярів засобами мультимедійних технологій вивчала О.Чайковська. Авторка виділяє три види діяльності при вивчанні музичних знань, які між собою взаємопов'язані: зовнішня практична діяльність, процес пізнання і комунікація. В свою чергу в українському музикознавстві (М.Калашник) та у мистецькій шкільній освіті (Л.Масол) музичні та мистецькі знання розуміють через категорію тезаурус («сховище знань»).

У музичній педагогіці виділяємо наукові дослідження науковців Н.Царьової та О.Чайковської, які вивчали знання молодших школярів на уроках музики. Так, дослідниця Н.О.Царьова, вивчаючи знаково-символічний спосіб освоєння молодшими школярами музично-мовного знання на уроках музики в загальноосвітній школі розглядає дані знання в аспекті педагогічних завдань [9]. В її роботі конкретизується уявлення про музично-мовні знання у зв'язку із засвоєнням їх школярами. Авторка ставить питання про необхідність розгляду

цієї проблеми з позицій внутрішньої та зовнішньої реальності, що є підґрунтям розмежування колективної та індивідуальної форми знання і психологічної обумовленості процесу переходу однієї форми в іншу.

Вивчаючи дану категорію, науковець дійшла висновку, що музично-мовні знання виявляються включеними до широкого дисциплінарного контексту та шукає відповідності в галузі філософії, семіотики, психології, психолінгвістики та музикознавства. Вона вважає, що це дасть змогу по новому досягнути сам феномен музично-мовного знання та визначити орієнтири організації пізнавальної діяльності школярів [10, с. 144]. Науковець наголошує на тому, що в коло тяжіння входить як знання мови (знання «мовних фактів», «мовного матеріалу» музики), так і знання про мову (нормативні уявлення про структурно-функціональні особливості музично-мовних явищ). Дослідження Н.Царьової частково співпадають із науковими напрацюваннями відомого музикознавця М.Калашник, яка визначає музичний тезаурус як знання музики та знання про музику [3]. «Крім того, знання виступають предметом, на який спрямована пізнавальна діяльність школярів» [10, с. 144], тобто знання є також і результатом діяльності. Детально вивчивши напрацювання А.А.Леонтьєва, А.А.Залевської, И.А.Зимної та інших дослідників, які пояснюють природу мовних зв'язків через поняття «колективну та індивідуальну мову», вона адаптує дані положення для галузі музичної теорії. Синтезувавши наукові напрацювання вище зазначених дослідників, авторка визначає свою систему відношень (зв'язків) між знаннями: це і «знання-переживання», які формуються безкінечною множинністю «зліпків» з конкретних мовних фактів музичної дійсності та узагальнення, що виникли на їх основі, а також знання про мову («метамовне знання»), що підсумовує, систематизує найбільш загальні, нормативні характеристики мовних елементів та перетворює їх вже у факти теорії [10, с. 145]. Авторка наголошує на тому, що «наявне знання» трансформується в розряд «особистісного знання», при цьому об'єктивні характеристики першого перетворюються в суб'єктивні здібності людини. Також науковець, вивчаючи питання категорії «знання» використовує оцінку «своє-чуже». У цьому контексті авторка ставить закономірне питання про перехід знання «зовнішнього» у «знання внутрішнє», тобто перехід від «чужого до свого» [10, с. 146].

Українська вчена О. Чайковська, досліджуючи формування музичних знань молодших школярів засобами мультимедійних технологій навчання, зазначає, що знання, будучи феноменом культури, має певні закономірності розвитку, які взаємодіють із загальним процесом пізнання, а особливо з тими формами організації й осмислення дійсності, що виробляються культурою [12; 8]. Авторка наголошує, що знання є основним елементом змісту музичної освіти, який вважають результатом пізнання дійсності, законів розвитку мистецтва й особливої сфери художньо-образного мислення, відображенням властивостей речей, предметів і явищ дійсності, що перероблені в категоріях особистісного досвіду» [12].

Тоді як В.Лекторський, зауважує, що процес формування свідомості має в своїй основі три види діяльності. Вони взаємопов'язані між собою: зовнішня практична діяльність, процес пізнання і комунікація [4, с. 177]. Спираючись на цю тезу, О.Чайковська зазначає, що «саме знання, а не інформація, повинні стати предметом особливої уваги при вивченні інформаційного простору, в цілому, і комунікаційних процесів зокрема. Знання мають інформаційну природу і характеризуються такими властивостями: продуктивністю, структурованістю, латентністю. Визначені властивості дозволяють не зводити особистісне знання до прихованого (латентного) і суспільне знання до опредметненого» [12, с. 21].

Акцентуючи свою увагу саме на музичних знаннях, О.Чайковська пише: «...музичні знання виступають одночасно: і як засіб створення загальної картини світу особистості; і як основа її цілісного світогляду; і як інструмент пізнавальної і практичної діяльності» [12]. Тобто автор, як і вітчизняна вчена О.Соколова, про наукові дослідження якої йтиметься нижче, звертає увагу на взаємозалежність знання, пізнання та досвіду. Вона вважає знання основним елементом змісту музичної освіти, розглядаючи проблему формування музичних знань молодших школярів засобами мультимедійних технологій навчання, і переконана, що знання – це результат пізнання дійсності, законів розвитку мистецтва й особливої сфери художньо-образного мислення. У них знаходить вираження узагальнений досвід, накопичений у процесі соціально-художньої практики [12, с. 72].

І.Бичковим було встановлено, що системні знання є базою музичної культури. Вони інтегрують її компоненти в єдине ціле, є найважливішою

категорією змісту музичного навчання. Автор розглядає системні знання про музику як основний компонент музичної культури, що має інтегративні якісні характеристики і дозволяє зв'язати в одне ціле різноманітні види музичної діяльності дитини на початковій стадії навчання у музичній школі. Дослідник наголошує, що системні знання покликані акумулювати досвід учнів в різноманітних формах теоретичної та виконавської діяльності в їх взаємозв'язку. А детальне вивчення категорій системних знань про музику з культурологічних позицій показало, що дана категорія має інтегративний характер, яка відображає взаємодію теоретичних понять і образного змісту музичного твору. У навчальному процесі освоєння системних знань про музику зумовлюється своєрідної установкою на формування музичної культури учнів. Зміст же системних знань про музику (музично-теоретичних, музично-історичних, культурологічних) на уроках фортепіано, як зазначає автор, включає виконавський і теоретичний компоненти. У навчальному процесі виконавський компонент тісно пов'язаний з вивченням узагальнених понять [1, с. 118].

У контексті сказаного, В.Давидкіна, вивчаючи художні знання, вміння і навички студентів вищої школи, акцентує увагу на тому, що знання в ієрархії «знання-уміння-навички» (ЗУН) знаходяться принципово на першому місці. Звичайно, в першу чергу тому, що напряду пов'язані з мисленням – можуть існувати у вигляді «чистих» абстракцій і в цій якості фактично стають самим мисленням у будь-якій сфері діяльності [2, с. 107]. Уперше в російську педагогіку мистецтва авторкою було введено наукове поняття «художні знання, вміння та навички» як системи засобів втілення змісту мистецтва, що має в основі алгоритми діалектичної логіки. Науковець зазначає, що художні знання, вміння і навички, відображаючи в собі природу мистецтва і природу художньо-виконавської творчості, є постійно-змінними діяльнісно-психологічними утвореннями і можуть існувати тільки як «єдність у різноманітті». Педагогічними підставами її авторської концепції виступають: спрямованість на загальнолюдський зміст; проникнення в природу художньої творчості; формування художнього мислення. Концепція спрямована на подолання розриву між декларуванням необхідності проникнення у високе призначення мистецтва, розвиваючих завдань художньої освіти і вузьким розумінням формування художніх знань, умінь і навичок як «вузькоспеціальних».

Отже, дослідниця зазначає, що проблема формування художніх знань, умінь і навичок не існує як окрема проблема. Будучи по суті інтегративною, вона отримує змістовність тільки в рамках теорії художньої діяльності, ядро якої – художнє мислення – виступає метою професійної діяльності педагога мистецтва і його підготовки до неї.

У мистецькій педагогіці проблему формування «інтегрованих мистецьких знань» майбутнього вчителя музики у зв'язку з пізнанням розглядає О.Соколова. «У процесі пізнання, – підкреслює науковець, – беззаперечне значення має послідовність: «сприйняття-уявлення-поняття» [8, с. 18]. Дослідниця трактує інтегровані мистецькі знання як «цілісну сукупність відомостей з різних видів мистецтва, яка є результатом спеціально організованої художньо-пізнавальної діяльності з осягнення та узагальнення змісту і внутрішніх поліструктурних взаємозв'язків художніх явищ» [8, с. 18]. Цікавим, на наш погляд є авторський підхід О.Соколової до структурування інтегративних мистецьких знань. Вона поділяє їх на два компоненти. *Перший* включає універсальний понятійно-категоріальний апарат мистецтва та художньо-теоретичні узагальнення. *Другий* складається з «пам'яті емоцій», художніх асоціацій та синестезії [8, с. 91]. Авторка зазначає, що різнобічність художнього навчання нерідко перетворюється на негативну протилежність, розкиданість, розрізненість, слабку координацію окремих дисциплін між собою. Тоді як представники сучасної педагогіки акцентують важливість подолання художньої однобічності суб'єкта мистецької освіти, формування художньої однобічності суб'єкта мистецької освіти, формування його поліхудожньої свідомості на основі інтеграції знань за принципом галузевого взаємодоповнення» [8, с. 5].

Стосовно викладеного вище, нашу увагу привернула стаття Л.В.Петько присвячена взаємодії іноземної мови (за професійним спрямуванням) у процесі професійної підготовки майбутніх музикантів-педагогів, коли у навчальному середовищі відбувається поєднання загальної (вивчення іноземної мови), виховної і професійної підготовки майбутніх музикантів-педагогів до діяльності за обраною спеціальністю, тобто створюється синтетично-діалогічна парадигма навчання [7].

У шкільній мистецькій освіті категорію «знання» розглядає вітчизняний провідний науковець Л.Масол через призму дотичного поняття «тезаурус».

Вбачаючи у мистецькому тезаурусі фактор інтеграції знань, вона визначає його як сукупність понять у певній галузі знань; сховище, досвід людини. Під досвідом людини (учня) науковець виділяє сукупність понять, образів, операцій, смислових зв'язків, а також словник цих основних понять. Науковець зазначає, що у педагогіці тезаурус виконує роль інформаційної основи навчання. Збільшення ж обсягу інформації, засвоєння нових знань повинно супроводжуватися ускладненням і навчального тезаурусу – «своєрідного компаса-орієнтира школярів у безмежному морі художніх понять і термінів, які так чи інакше звучать на шкільних уроках мистецтва та поза ними» [5, с. 43].

Таким чином, у сучасних музично-педагогічних наукових джерелах категорія мистецьких знань та дотичних до них понять розкривається за допомогою наступних визначень, які характеризують даний феномен як: 1) *основний елемент* змісту музичної освіти, результат пізнання дійсності, законів розвитку мистецтва й особливої сфери художньо-образного мислення, відображенням властивостей речей, предметів і явищ дійсності, що перероблені в категоріях особистісного досвіду (О.Соколова); 2) *якість предмету*, на який спрямована пізнавальна діяльність школярів, тобто знання є і результатом діяльності (Н.Царьова); 3) *феномен культури*; основний зміст музичної освіти; засіб створення загальної картини світу особистості, основа її цілісного світогляду, інструмент пізнавальної і практичної діяльності (О.Чайковська, Paolo Legrenzi, Alessandra Jacomuzzi [14, с. 138]); 4) *система засобів* втілення змісту мистецтва, що має в основі алгоритми діалектичної логіки (В.Давидкіна); 5) *база музичної культури*, що покликана акумулювати досвід учнів у різноманітних формах теоретичної та виконавської діяльності в їх взаємозв'язку; та підстава, яка інтегрує всі компоненти в єдине ціле; найважливіша категорія змісту навчання (І.Бичков); 6) *сукупність понять* у певній галузі науки (Л.Масол, М.Калашник); 7) *цілісна сукупність відомостей* з різних видів мистецтва, яка є результатом спеціально організованої художньо-пізнавальної діяльності з осягнення та узагальнення змісту і внутрішніх поліструктурних взаємозв'язків художніх явищ; результат діяльності (О.Соколова);

Аналіз вищезазначених визначень поняття «знання» у музично-педагогічних дослідженнях передових науковців дає змогу нам виділити

наступні підходи розгляду даної категорії. Серед них виділяємо: 1) **культурологічний** (О.Чайковська, І.Бичков); 2) **когнітивний** (О.Соколова, О.Чайковська, Marco De Michelis, Sarat Mahara [14]); 3) **тезаурусний** (Л.Масол, М.Калашник опосередковано розглядають поняття «знання» через дотичну категорію «тезаурус»); 4) **змістовий** (О.Чайковська, О.Соколова, І.Бичков); 5) **інтегративно-особистісний** (О.Чайковська, О.Соколова, І.Бичков, В.Давидкіна); 6) **системний** (В.Давидкіна, І.Бичков).

Отже, можемо зазначити, що наукові визначення даного поняття є полівідтінковими, оскільки один і той же дослідник може бути представником різних підходів. Це підтверджує широку різноманітність вище зазначених підходів. Аналіз та узагальнення наведених формулювань про поняття «знання» дає нам змогу визначити «мистецькі знання» не лише як сукупність певної інформації (знань), а як їхню систему в галузі мистецтва, що міститься у свідомості учнів і є складовою їхньої компетентності, їхньої картини світу. А набуття мистецьких знань – це процес особистісного розвитку школяра, де формування, зміна й інтеграція багатьох компонентів поетапно ведуть до більш високого ступеня засвоєння мистецьких знань. Ми вважаємо, що питання мистецьких знань учнів 7–8 класів у сфері середньої освіти має певні прогалини, а відтак становить перспективи для нашого подальшого дослідження у сфері мистецтва та музичної педагогіки.

Висновки. Узагальнення формулювань поняття «знання» дає нам змогу визначити «мистецькі знання» не лише як сукупність певної інформації (знань), а як їхню систему в галузі мистецтва, що міститься у свідомості учнів і є складовою їхньої компетентності. А набуття мистецьких знань – це складова інтегрована процесу особистісного розвитку школяра, що супроводжується накопиченням емоційно-чуттєвого та художньо-естетичного досвіду, результатом чого є формування мистецької картини світу.

References

1. Bychkov I.E. *Problema osvoyoenuya systemnih znaniy o musike nachalnoy stadyu obucheniya* [The problem of development of the system of knowledge about music in the early learning stages] [Electronic resource]: diss. ... kand.ped.nauk: 13.00.02 / I.E.Bychkov. – М., 2003. – 139 s.
2. Davydkyna V.V. *Hudozhestvennyye znanya, umenyuya i navyky v profesionalnoy deyatel'nosti pedahoha iskusstva* [Artistic knowledge and skills in the professional activity of the Art teacher] : diss. ... kand. ped. nauk : 13.00.08 / V.V.Davydkyna. – М., 2004. – 154s.

3. Kalashnik M.P. *Musicalniy thesaurus compositora: aspecty vyvchennya: monograph* [Music Thesaurus: studying aspects] [Web site] / M.P.Kalashnyk. – 2010. – 251 p. – Access mode : 94.158.144.72/opac/index.php?url=/notices/index/IdNotice:179779/
4. Lektorskyy V.A *Subyekt, object, poznanye* [Subject, Object, and Knowledge] / V.A. Lektorskyy. – M. : Nauka, 1980. – 359 s.
5. Masol L.M. *Theoretiko-methodologichny zasady integrovanoho navchannya mystetzstva* [Theoretical and methodological principles of integrated Art teaching] / L.M.Masol. – Access mode : <http://refdb.ru/look/3377390-pall.html>
6. Padalka G.M. *Uchitel, musika i dity* [Teacher, music, and children] / Galina Nikitichna Padalka. – K. : Music Ukraine, 1982. – 144 s.
7. Pet'ko L.V. *Vyhovnyj i profesijnyj aspekty muzychno-pedagogichnoi' sprjamovanosti navchannja inozemnoi' movy studentiv VNZ u systemi muzychno-pedagogichnoi' osvity* [Educational and professional aspects of music-pedagogical orientation of foreign language teaching for students in the system of music-pedagogical training] / Muzyka ta osvita : naukovo-metod.zhurnal / zasn. MON Ukrai'ny, NAPN Ukrai'ny, Kyi'vs'ka dytjacha akademija mystectv ; gol.red. L.M.Masol. – Kyi'v : Pedagogichna dumka, 2013. – № 3. – C. 14–18.
URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7872>
8. Sokolova O.V. *Methodichny osnovy integratziyi mystetzkykh znany u pidhotovtsi maybutnich uchyteliv muzyky i chudozhnoyi kultury* [Methodical bases of art knowledge integration in training future Music and Art teachers'] : diss. ... kand. ped.nauk: 13.00.02 / Sokolova V.O. – K., 2004. – 212 s.
9. Tsaryova N.A. *Znakovo-symvolicheskiy sposob osvoeniya mladshimy shkolnikamy musicalno-yazikovoho znaniya* [Sign-symbolic method of understanding by younger schoolchildren musical language knowledge (based on music lessons in secondary school)] (based on music lessons in secondary school): avtoref.dis. ... kand.ped.nauk: 13.00.01 / Tsaryova Natalia Alexandrovna. - Izhevsk, 2012. –23 s.
10. Tsaryova N.A. *Categoriya "musicalno-yazikovoje znaniye" v aspekte pedagogicheskikh zadach* [The category of "music and language knowledge " in the way of pedagogical problems] /N.A.Tsareva // Theory and Practice of Community Development / National education. – Pedagogy. – M., 2011. – Vyp.6. – S.144–146.
11. Tsypina G.M. *Obuchenie na fortepiano* [Learn to play piano] / G.M.Tsipina. – 1984. – 176 s.
12. Tchaikovska O. *Formuvannya musichnykh znany molodshyh shkolnyariv zasobamy multymediyynykh technologii navchannya* [Musical knowledge of primary pupils' formation by means of multimedia teaching technologies] : diss. ...kand.ped.nauk: 13.00.02. / O.Chaykovska. – K., 2001. – 207 s.

13. Abeles Harold F .Foundations of Music Education / Harold F. Abeles, Charles Hoffer, Robert H. Klotman. – Publisher : Schirmer. – 2-nd Ed., 1994. – 432 p.

14. Art as a Thinking Process. Visual Forms of Knowledge Production [Web site] : Transl. in English: Bennet Bazalgette, Giuliana Racco; Eds. Mara Ambrožič, Angela Vettese. – Sternberg Press : Berlin, 2013. – 268 p. – Access mode : <http://www.elia-artschools.org/images/products/110/art-as-a-thinking-process-visual-forms-of-knowledge-production.pdf>

15. Choksy Lois. Teaching Music in the Twenty-First Century. / Lois Choksy, Robert M. Abramson, Avon E. Gillespie. – Publisher : Pearson. – 2nd Ed., 2000. – 360 p.

Translation of the Title, Name and Abstract to the Author's Language

УДК 37.016:78

Шпіца Р.І. Феномен мистецьких знань у контексті сучасної музично-педагогічної освіти.

У статті проаналізовано передові підходи до вивчення категорії «знання» у сфері музично-педагогічної освіти. Розглянуто поняття «мистецькі знання» у вітчизняній та зарубіжній сучасній науковій літературі. Представлено авторське трактування даного поняття.

Ключові слова: мистецькі знання, урок музики, музична освіта.

Бібліографія

1. Бычков И.Э. Проблема освоения системных знаний о музыке на начальной стадии обучения [Электронный ресурс]: дис. ... канд.пед.наук: спец.13.00.02/И.Э.Бычков. – М., 2003. – 139 с.

2. Давыдкина В.В. Художественные знания, умения и навыки в профессиональной деятельности педагога искусства: дис. ...канд.пед.наук: 13.00.08/ В. В.Давыдкина – М., 2004. – 154 с.

3. Калашник М.П. Музичний тезаурус композитора: аспекти вивчення : монографія [Електронний ресурс] / М.П.Калашник. – 2010. – 251 с. – Режим доступу. – 94.158.144.72/opac/index.php?url=/notices/index/IdNotice:179779/

4. Лекторский В.А. Субъект, объект, познание/ В.А.Лекторский. – М. : Наука, 1980. – 359 с.

5. Масол Л.М. Теоретико-методологічні засади інтегрованого навчання мистецтва [Електронний ресурс] / Л.М.Масол. – Режим доступу – <http://refdb.ru/look/3377390-pall.html>

6. Падалка Г.М. Учитель, музика, діти / Галина Микитівна Падалка. – К. : Музична Україна, 1982. – 144 с.

7. Петько Л.В. Виховний і професійний аспекти музично-педагогічної спрямованості навчання іноземної мови студентів ВНЗ у системі музично-педагогічної освіти / Л.В.Петько // Музика та освіта : науково-метод.журнал / засн. МОН України, НАПН України, Київська дитяча академія мистецтв ; гол.ред. Л.М.Масол. – Київ : Педагогічна думка, 2013. – № 3. – С. 14–18.

URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7872>

8. Соколова О.В. Методичні основи інтеграції мистецьких знань у підготовці майбутніх учителів музики і художньої культури: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Соколова Ольга Валеріївна.– К., 2004. – 212 с.

9. Царёва Н.А. Знаково-символический способ освоения младшими школьниками музыкально-языкового знания (на материале уроков музыки в общеобразовательной школе): автореферат дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Царёва Наталия Александровна. – Ижевск, 2012. – 23 с.
10. Царёва Н.А. Категория «музыкально-языковое знание» в аспекте педагогических задач / Н.А.Царева // Теория и практика общественного развития / Народное образование. Педагогика. – М., 2011. – Вып. 6. – С. 144 – 146.
11. Цыпина Г.М. Обучение игре на фортепиано /Г.М.Цыпина. – 1984. – 176 с.
12. Чайковська О. Формування музичних знань молодших школярів засобами мультимедійних технологій навчання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О.Чайковська – К., 2001. – 207 с.
13. Abeles Harold F. Foundations of Music Education / Harold F. Abeles, Charles Hoffer, Robert H. Klotman. – Publisher : Schirmer. – 2-nd Ed., 1994. – 432 p.
14. Art as a Thinking Process. Visual Forms of Knowledge Production : Transl. in English Bennet Bazalgette, Giuliana Racco; Ed. Mara Ambrožič, Angela Vettese. – Sternberg Press : Berlin, 2013. – 268 p.
15. Choksy Lois. Teaching Music in the Twenty-First Century 2nd Ed. / Lois Choksy, Robert M. Abramson, Avon E. Gillespie. – Publisher : Pearson, 2000. – 360 p.